

4/2016

Momentti

Sisältö

LAINSÄÄDÄNTÖKATSAUS • Vahvistetut lait 2 • Hallituksen esitykset 4 • Valtioneuvoston asetukset 6
• **OIKEUSTAPAUKSET** • Korkein oikeus 7 • Korkein hallinto-oikeus 9

Tämän liitteen ovat tuottaneet yhteistyössä Suomen Lakimiesliitto ja Suomen Asianajaliitto. Liitteen on toimittanut Talentumin Suomen Laki -toimitus. Momenttiin on koottu yhteenvedo tärkeimmistä lainsäädäntötoimista ja oikeustapauksista.

➔ VAHVISTETUT LAIT

- **Laki urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain muuttamisesta ja laki sairausvakuutuslain mukaisen omavastuujan korvaamisesta maatalousyrittäjälle annetun lain 4 §:n muuttamisesta (230–231/2016)**

HE 152/2015 vp
StVM 2/2016 vp

Lait tulivat voimaan 1.5.2016.

Vanhuuseläkkeen alaikäraja koskeva muutos tulee voimaan kuitenkin vasta 1.1.2017.

Urheilijan vanhuuseläkkeen alaikäraja seuraa henkilön työeläkelaikien mukaista vanhuuseläkkeen alaikäraja. Ennen vuotta 1965 syntyneillä urheilijoilla vanhuuseläkkeen alaikäraja säilyy kuitenkin 65 ikävuodessa. Vakuuttamisikäikäraja muutetaan 43 vuodesta 65 vuoteen. Vakuutusturvan toteutumisen turvaamiseksi vakuutusta tarjoavalle vakuutusyhtiölle säädetään velvollisuus määrääkaan mennessä ilmoittaa sosiaali- ja terveysministeriölle, jos se ei aio enää jatkossa tarjota laissa tarkoitettua vakuutusta. Lakiin lisätään säännös urheilijalain mukaisten korvausten ensisijaisuudesta sekä korvausten suhteesta muihin lakisääteisiin etuuksiin. Lisäksi lakia täsmennetään muun muassa vakuuttamisvelvollisuutta ja tapaturmaeläkkeen maksamista koskien sekä tehdään joukko teknisiä muutoksia. Sairausvakuutuslain mukaisen omavastuujan korvaamisesta maatalousyrittäjälle annettua lakia muutetaan siten, että maatalousyrittäjällä ei ole oikeutta mainitun lain mukaiseen päivärahaan, jos hänellä on oikeus samalta ajalta ja saman työkyvyttömyyden perusteella saada maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitaitilain mukaista ansionmenetykskorvaus-

ta työtapaturman tai ammattitautidien perusteella.

- **Laki avioliittolain muuttamisesta, laki rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain muuttamisesta, laki väestötietojärjestelmästä ja Väestötietokeskuksen varmennepalveluista annetun lain 13 §:n muuttamisesta, laki transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetun lain muuttamisesta, laki uskonnonvapauslain 3 §:n muuttamisesta ja laki hedelmöityshoidoista annetun lain 2 §:n muuttamisesta (249–253/2016)**

HE 65/2015 vp
LaVM 7/2015 vp

Lait tulevat voimaan 1.3.2017.

Lakien muutokset ovat seurausta avioliittolain säännösten muuttamisesta sukupuolineutraaliin muotoon. Rekisteröidyn parisuhteen voi muuttaa ilmoituksella avioliitoksi ja uusien parisuhteiden rekisteröinnistä luovutaan. Transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetusta laista poistetaan edellytys, jonka mukaan sukupuolen vahvistamista pyytävä henkilö ei saa olla avioliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa.

- **Laki verkkoinfrastruktuurin yhteisrakentamisesta ja -käytöstä ja laki tietoyhteiskunta-kaaren muuttamisesta (276–277/2016)**

HE 116/2015 vp
LiVM 3/2016 vp

Lait tulevat voimaan 1.7.2016.

Lait koskevat yhteiskunnan toiminnan kannalta keskeisiä verkkoja. Viestintä-, energia-, vesihuolto- ja liikenneverkkojen omistajat ja haltijat eli verkkotoimijat veloitetaan suostumaan tietyin edellytyksin toisen verkkotoimijan yhteiskäyttöpyyntöön, joka koskee verkkoihin

kuuluvia rakenteita ja rakennelmia. Yhteiskäytöstä maksetaan kohtuullinen korvaus. Lisäksi verkkotoimijan on tietyin edellytyksin suostuttava rakentamaan verkko yhdessä toisen verkkotoimijan kanssa. Yhteisrakentamisen edellytyksenä on, että yhdenkään osapuolen kustannukset eivät lisääny erillisrakentamiseen verrattuna. Lakeja sovelletaan yhteistoimintaan, jonka vähintään yhtenä osapuolena on viestintäverkko. Viestintävirasto vastaa yhteistoimintaa koskevasta riidantarkkaisuista. Yhteistoimintaa koskevilla säädöksillä ei ole vaikutusta verkkojen rakentamiseen tai käyttöön liittyviin rakentamis-, lupa- tai työturvallisuusmääräyksiin. Verkkotoimijoiden ja viranomaisten tulee toimittaa hallussaan olevat verkkotiedot sekä kaikkia suunniteltuja verkkohankkeita koskevat tiedot tietoja tarvitsevien saataville erityisen keskitetyn tietopisteen kautta. Keskitettynä tietopisteenä toimii Viestintävirasto, joka voi laissa säädettyin perustein rajoittaa tietojen luovutusta esimerkiksi kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi. Kiinteistön tai rakennuksen sisäinen viestintäverkko tulee rakentaa uudisrakentamisen tai merkittävämpien peruskorjausten yhteydessä.

- **Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain kumoamisesta, laki sosiaalihuoltolain 10 §:n kumoamisesta, laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 11 §:n muuttamisesta, laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain muuttamisesta, laki ulkomaalaislain 122 §:n muuttamisesta, laki sosiaalihuoltolain muuttamisesta, laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain 17 c §:n muuttamisesta, laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden**

sosiaali- ja terveystalvetaista annetun lain 15 ja 17 §:n muuttamisesta, laki adoptiolain 22 §:n muuttamisesta, laki yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain 4 §:n muuttamisesta, laki lastensuojelulain muuttamisesta, laki toimeentulotuesta annetun lain 14 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta, laki toimeentulotuesta annetun lain 14 e §:n muuttamisesta ja laki sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annetun lain 4 §:n muuttamisesta (287–291/2016)

*HE 14/2016 vp
StVM 3/2016 vp*

Lait tulivat voimaan 1.5.2016.

Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta annetun lain 14 e §:n muuttamisesta tulee kuitenkin voimaan 1.1.2017.

Sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annettuun lakiin sisältyy säännökset sosiaalihuollon keskeisten ammattiryhmien ammatinharjoittamisoikeuden myöntämisestä, ammatinharjoittamisoikeuden rekisteröinnistä, ammattihenkilöiden ohjauksesta ja valvonnasta sekä valvontaviranomaisten tehtävistä ja työnjaosta. Lisäksi tehdään muihin lakeihin kelpoisuuslain kumoamisesta ja sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain voimaan tulosta johtuvia muutoksia. Muutokset ovat pääasiassa teknisuonteisia muutoksia viittauksissa mainittuihin lakeihin ja säännöksiin. Sosiaalihuollon ammattihenkilöiden koulutuksensa suorittaneiden osalta ammatinharjoittamisoikeuden myöntämiseen liittyen.

● **Tullilaki ja siihen liittyvän lainsäädännön muutokset (304–308/2016)**

*HE 153/2015 vp
PeVL 10/2016 vp*

Lait tulivat voimaan 1.5.2016.

Tullilaki vastaa sisällöllisesti pääosin voimassa olevaa tullilakia, mutta siinä on otettu huomioon unionin tullikoodeksin 2013/952/EU sekä sen täytäntöönpano- ja delegoidun asetuksen uudistetut säännökset. Lisäksi Tullin hallin-

nollisia toimivaltuuksia koskevia säännöksiä täsmennetään sekä yhdenmukaistetaan tietyiltä osin rajavartiolaan ja poliisilain vastaavien säännösten kanssa. Lakiin lisätään uusia, veronkantolain säännöksiä vastaavia säännöksiä tullivelan kantamisesta ja perinnästä. Eräitä säännöksiä yhdenmukaistetaan muiden kansallisten verolakien, kuten valmisteverotus- ja autoverolain säännösten kanssa.

● **Laki ulosottokaaren muuttamisesta, laki velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta ja laki kielilain 4 §:n muuttamisesta (323–325/2016)**

*HE 137/2015 vp
LaVM 3/2016 vp*

Lait tulivat voimaan 1.6.2016.

Ulosoton yleisiä menettelysäännöksiä muutetaan vastaamaan nykyaikaisen sähköisen asioinnin vaatimuksia. Asiakirjojen toimittaminen vastaanottajalle mahdollistetaan postiosoitteen sijasta kansallisen tai yrityksen ja viranomaisen väliseen yhteydenpitoon tarkoitettuun valtakunnalliseen sähköiseen asiointijärjestelmään. Myyntiä koskevissa säännöksissä otetaan huomioon sähköisessä toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset. Ulosottomiehen toimittaman vapaan myynnin edellytyksiä lievennetään ja mahdollistetaan kolmas myyntiyritys. Kirjalista valvontamenettelyä nopeutetaan. Velan vanhentumisesta annettua lakia muutetaan sen selkeyttämiseksi, milloin oikeudellisen katkaisutoimi ei johda vanhentumisajan katkeamiseen. Lisäksi muutetaan kielilakia.

● **Laki rakennuksen energiato-distuksesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta (326/2016)**

*HE 150/2015 vp
YmVM 4/2016 vp*

Laki tulee voimaan 1.7.2016.

Energiatodistusmenettely laajennetaan koskemaan eräitä rakennuksia ja rakennusten tiloja, jotka ovat olleet vapautettuja energiato-distuksista koskevista velvoitteista. Lainmuutos johtuu EU:n komission tietopyynnössä ilmoitetusta komission kannasta.

● **Laki ympäristönsuojelulain muuttamisesta ja laki jätelain 89 ja 108 §:n muuttamisesta (327–328/2016)**

*HE 147/2015 vp
YmVM 6/2016 vp*

Lait tulivat voimaan 5.5.2016.

Ympäristönsuojelulakiin ja jätelakiin tehdään tarvittavat muutokset osallistumisoikeutta koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin kansallisen täytäntöönpanon täydentämiseksi. Lisäksi ympäristönsuojelulakia muutetaan ympäristömelua koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin kansallisen täytäntöönpanon täydentämiseksi. Muutoksilla ilmansuojelusuunnitelmien, meluntorjunnan toimitasuunnitelmien, ympäristönsuojelua koskevien valtakunnallisten suunnitelmien ja ohjelmien sekä valtakunnallisten jätesuunnitelmien laatimista koskevaa sääntelyä täsmennetään sen selventämiseksi, että osallistumismahdollisuus koskee direktiiveihin sisältyvän yleisön määritelmän mukaisesti kaikkia. Jätelain jätteiden kansainvälisiä siirtoja koskevaa sääntelyä täydennetään viittauksella aluskierrätysasetukseen. Laki rikoslain 10 luvun muuttamisesta ja laki pakkokeinolain 6 ja 7 luvun muuttamisesta (HE 4/2016 vp). Rikoslain menettämisseurauksia koskevaan lukuun tehdään muutoksia, joilla pannaan täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi rikoksentekovälineiden ja rikoshyödyn jäädyttämisestä ja menetetyksi tuomitsemisesta Euroopan unionissa. Muutokset laajentavat mahdollisuutta tuomita rikoksesta peräisin oleva omaisuus valtiolle menetetyksi. Pakkokeinolakiin tehdään täsmennyksiä liittyen datan menetetyksi tuomitsemiseen sekä vakuustakavarikkoa ja takavarikkoa koskevaan sääntelyyn. Lait tulevat voimaan 1.9.2016.

● **Laki ulkomaalaislain muuttamisesta (332/2016)**

*HE 2/2016 vp
HaVM 3/2016 vp*

Laki tuli voimaan 16.5.2016.

Ulkomaalaislain kansainvälisen suojelun antamista koskevia säännöksiä muutetaan siten, että hu-

manitaarisen suojelun perusteella myönnettävää oleskelulupaa koskevat säännökset kumotaan. Oleskelulupaa ei ole enää mahdollista myöntää tällä perusteella. Lailla tehostetaan myös kansainvälistä suojelua koskevan päätöksen tiedoksiantoa.

● **Laki vaalilain muuttamisesta (361/2016)**

*HE 16/2016 vp
PeVM 1/2016 vp*

Laki tuli voimaan 1.6.2016.

Vaalilakiin lisätään säännös vaaliviranomaisten velvollisuudesta toimia puolueettomasti sekä vaaliviranomaisten esteellisyyden arviointia selkeyttäviä säännöksiä. Vaalilain vaalipiirejä koskeva sääntely muutetaan vastaamaan vuoden 2016 alussa voimaan tulleita kuntajaon muutoksia.

● **Laki kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain muuttamisesta (381/2016)**

*HE 96/2015 vp
StVM42016 vp*

Laki tulee voimaan 10.6.2016.

Laissa säädetään muun muassa toimenpiteistä erityishuollossa olevan kehitysvammaisen henkilön itsemääräämisoikeuden ja itsenäisen suoriutumisen vahvistamiseksi, erityishuollossa käytettävistä rajoitustoimenpiteistä sekä rajoitustoimenpiteiden jälkiselvittelystä ja kirjaamisesta. Tahdosta riippumattomaan erityishuoltoon määräämisen edellytykset määritellään neutraalilla tavalla. Eduskunnan lausuma; Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa tarkoin lainsäädännön vaikutuksia kehitysvammaisten oikeuksien toteutumiseen ja jatkaa itsemääräämisoikeutta koskevan sääntelyn kehittämistä.

● **Laki asuntosäästöpalkkiolain 3 §:n ja 7 §:n muuttamisesta (385/2016)**

*HE 151/2015 vp
YmVM 5/2016 vp*

Laki tulee voimaan 1.7.2016.

Asuntosäästöpalkkiolakia muutetaan siten, että 15 vuotta täyttänyt voi ryhtyä asuntosäästötallettajak-

si, jos asuntosäästösopimuksessa sovitaan, että talletukset koostuvat niistä varoista, joita alaikäinen voi itse vallita eli jotka on ansaittu omalla työllä. Ikärajan alentamisen vuoksi myös lisäkoron maksuaikaa koskevaa säännöstä muutetaan. Muutos mahdollistaa sen, että 15 vuotta täyttänyt nuori ja pankki voivat sopia, että lisäkoron maksuaika alkaa joko tallettamisen aloittamisajankohtana tai silloin kun asuntosäästötallettaja täyttää 18 vuotta.

➔ **HALLITUKSEN ESITYKSET**

● **Hallituksen esitys (HE 43/2016 vp) eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta.**

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaislain perheen yhdistämisen edellytyksiä koskevia säännöksiä. Lakia muutettaisiin siten, että kansainvälistä ja tilapäistä suojelua saavien perheenjäseniltä edellytettäisiin tietyin poikkeuksin turvattua toimeentuloa perhe- muodostamisajankohdasta riippumatta, jotta perheen yhdistämishakemus voitaisiin hyväksyä.

● **Hallituksen esitys (HE 44/2016 vp) eduskunnalle laiksi asevelvollisuuslain muuttamisesta.**

Esityksen tavoitteena on lisätä kykyä vastata nopeasti muuttuviin turvallisuustilanteisiin. Asevelvollisuuslain mukaan määräys kertausharjoitukseen on annettava vähintään kolme kuukautta ennen harjoituksen alkamista. Esityksessä ehdotetaan, että määräajasta voitaisiin poiketa niiden harjoitusten osalta, jotka järjestetään sotilaallisen valmiuden joustavan kohottamisen vuoksi ja jos Suomen turvallisuusympäristössä ilmenevä tarve tätä edellyttäisi. Päätöksen määräajasta poikkeamisesta tekisi tasavallan presidentti puolustusvoimain komentajan esittelystä. Määräys nopeasti järjestettävään kertausharjoitukseen annettaisiin yksittäiselle asevelvolliselle enintään 30 päiväksi kerrallaan. Edellä mainitun lisäksi ehdotetaan, että asevelvollisuuslaissa säädetyt kertausharjoitusvuorokausien enim-

määsmäärät kaksinkertaistettaisiin nykyisestä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2016.

● **Hallituksen esitys (HE 46/2016 vp) eduskunnalle joukkorahoituslaiksi sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi.**

Joukkorahoituslaki koskisi keskeisiltä osiltaan joukkorahoituksen välittäjiä. Riittäväntasoisien sijoitajansuojan varmistamiseksi laissa on lisäksi asetettu joukkorahoituksen saajalle velvoitteita ja vastavasti sijoittaja-asiakkaalle tiettyjä oikeuksia. Joukkorahoituksella tarkoitetaan suurelle yleisölle esitettäviä avoimia pyyntöjä kerätä varoja tiettyyn hankkeeseen. Joukkorahoitus on tapa kerätä rahoitusta henkilöiden ja organisaatioiden hankkeille sekä yritysten toimintaan. Rahoitus kerätään yleensä laajalta joukolta pieninä summina halutun rahoitusmäärän saavuttamiseksi, ja tyypillisesti internetissä toimivien palvelualueiden kautta. Esityksen tavoitteena on selkiyttää lainsäädäntöä, parantaa sijoittajansuojaa, lisätä yritysten rahoitusvaihtoehtoja sekä monipuolistaa rahoitusmarkkinoita. Lain soveltamisalaan kuuluvat ainoastaan elinkeinotoiminnan rahoituksessa hyödynnetyt laina- ja sijoitusmuotoinen joukkorahoitus. Muut joukkorahoituksen toimintamuodot on rajattu lain soveltamisalan ulkopuolelle. Esityksen mukaan vain erityiseen rekisteriin merkitty toimija saisi tarjota tai välittää joukkorahoitusta. Rekisteri- ja valvontaviranomaisena toimisi Finanssivalvonta. Rekisteröinnin edellytykset määriteltäisiin laissa ja vaatimuksena olisi muun muassa, että ilmoituksen tekijä on luotettava ja että tällä on riittävä rahoitusmarkkinoiden tuntemus. Lisäksi laissa olisi säännökset muun ohessa rekisteriin merkittävistä tiedoista, asiakkaan suojasta, viranomaisvalvonnasta ja seuraamuksista. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2016.

● **Hallituksen esitys (HE 49/2016 vp) eduskunnalle laeiksi maantielain ja ratalain muuttamisesta sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi.**

Esityksellä mahdollistettaisiin nykyistä laajemmin talousarviorahoi-

tuksen ulkopuolisen rahoituksen käyttö tie- ja ratahankkeiden toteuttamiseksi. Lisäksi mahdollistettaisiin tien- tai radanpitäjän osallistuminen muun kuin maantie- tai rataverkon rahoitukseen erityisistä syistä. Sähkö- ja telekaapeleiden sijoittamisessa tiealueelle siirryttäisiin ilmoitusmenettelyyn eräissä tilanteissa. Tienvarsimainosten ja ilmoitusten asettamisessa siirryttäisiin ilmoitusmenettelyyn, ja mainosten ja ilmoitusten asettamisella lytyksiä kevennettäisiin. Maanomistajan oikeutta vaatia kiinteistönsä lunastamista laajennettaisiin ja lisättäisiin tie- ja ratasuunnitelmaan perustuvaa väylänpitäjän lunnastusoikeutta. Oikeutta ohjata poikkeustilanteissa tilapäisesti yksityisille teille yleistä liikennettä ehdotetaan laajennettavaksi ja maantiealueiden osittaisesta lakkauttamisesta otettaisiin lakiin säännökset. Rautateiden taseriteyslupasäännöksiä tarkistettaisiin ja ratojen suoja- ja näkemäalueet tulisivat suoraan lakiin perustuviksi koko valtion rataverkolla. Elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksille siirrettäisiin eräitä radanpitoon liittyviä tehtäviä. Lakien rangaistussäännökset esitetään kumottaviksi. Hallinnollisia pakkokeinoja koskeva toimivalta siirrettäisiin aluehallintovirastolta tien- ja radanpitoviranomaisille. Valituslupajärjestelmä esitetään laajennettavaksi koskemaan kaikkia maantielain ja ratalain mukaisia asioita. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaista kadunpitoimenettelyä ehdotetaan laajennettavaksi muutettaessa maantie kaduksi.

● Hallituksen esitys (HE 59/2016 vp) eduskunnalle laeiksi hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista sekä valtion yhteisten tieto- ja viestintätekniisten palvelujen järjestämisestä annetun lain muuttamisesta.

Lailla hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista säädetäisiin tukipalvelujen toiminnallisuuksista, palvelutuottajien vastuista ja tehtävistä sekä henkilötietojen ja muiden tietojen käsittelystä tukipalvelujen tuottamiseksi. Lisäksi säädetäisiin velvollisuuksista ja oikeuksista käyttää yhteisiä tukipalveluja. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2016.

● Hallituksen esitys (HE 65/2016 vp) eduskunnalle laiksi arvopaperimarkkinain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Esityksen tarkoituksena on toteuttaa tarvittavat toimenpiteet markkinoiden väärinkäyttöä koskevan Euroopan unionin asetuksen noudattamiseksi sekä panna täytäntöön markkinoiden väärinkäyttöä koskevan direktiivin säännökset markkinoiden väärinkäytöstä määrättävistä rikosoikeudellisista seuraamuksista. Tietyistä asetusten säännöksistä on jatkossakin säädettävä kansallisesti. Tällaisia ovat Finanssivalvonnasta annettuun lakiin ehdotetut Finanssivalvonnan valtuudet määrätä asetusten edellyttämiä hallinnollisia toimenpiteitä ja seuraamuksia. Seuraamusmaksun enimmäismääriä korotettaisiin huomattavasti nykyisestä. Oikeushenkilölle määrättävä seuraamusmaksu saisi olla sisäpiirikauppojen ja markkinoiden manipuloinnin osalta enintään joko 15 prosenttia oikeushenkilön vuotuisesta liikevaihdosta tai 15 miljoonaa euroa, sen mukaan kumpi olisi suurempi. Luonnolliselle henkilölle määrättävä seuraamusmaksu saisi olla enintään 5 miljoonaa euroa. Seuraamusmaksun enimmäismäärä voisi kuitenkin aina olla kolme kertaa niin suuri kuin rikkomuksen johdosta saadut voitot tai vältetyt tappiot. Direktiivin kansallinen voimaan saattaminen edellyttää muutoksia arvopaperimarkkinarikoksia koskevaan rikoslain 51 lukuun. Rikolaisissa ehdotetaan kriminalisoitavan sisäpiirintiedon laitton ilmaiseminen. Laissa kriminalisoitaisiin lisäksi rahoitusvälinettä koskevien toimeksiantojen peruuttamiseen ja muuttamiseen liittyvä sisäpiirintiedon käyttö sekä sisäpiirintietoon perustuvan neuvon käyttö. Rikoslain rangaistussäännösten soveltamisala ehdotetaan myös laajennettavan direktiivin edellyttämällä tavalla. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 3.7.2016.

● Hallituksen esitys (HE 70/2016 vp) eduskunnalle laiksi tilintarkastuslain muuttamisesta ja

eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tilintarkastuslakia. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi useiden muiden lakien tilintarkastusta koskevia säännöksiä. Muutoksilla pantaisiin täytäntöön tilintarkastusta koskevaan direktiiviin tehdyt muutokset sekä asiaa koskeva asetus. Tilintarkastuslakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset muun muassa tilintarkastukseen liittyvistä lausumista ja lisätiedoista, riippumattomuudesta ja esteellisyydestä, asiakasrekisteristä ja tilintarkastuskansiosista, tilintarkastajan siirtymisestä tarkastetun yhteisön palvelukseen sekä uusista seuraamuksista. Lisäksi lakiin lisättäisiin säännökset toimikausien enimmäiskestosta sekä mahdollisuudesta tarjota jäsenvaltio-option mukaisia arvonmääritys- ja veropalveluita. Osakeyhtiö- ja osuuskuntalakiin lisättäisiin säännökset erityisesti tarkastusvaliokunnasta. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 17.6.2016.

● Hallituksen esitys (HE 74/2016 vp) eduskunnalle laiksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annettua lakia. Ehdotetut muutokset johtuvat pääosin sähköisestä tunnistamisesta sekä sähköisistä luottamuspalveluista, kuten sähköisestä allekirjoituksesta, annetusta EU:n lainsäädännöstä. Viestintäviraston ja Väestörekisterikeskuksen tehtävänä olisi toteuttaa ne toimenpiteet Suomessa, joita EU:n sähköisen tunnistamisen yhteentoimivuusjärjestelmä edellyttää. Suomessa toimivilta vahvan sähköisen tunnistamisen järjestelmiltä vaadittaisiin vähintään samat luotettavuutta ja tietoturvaa koskevat vaatimukset kuin, mitä Euroopan unionin lainsäädännössä vaaditaan unionin rajat ylittäville sähköisen tunnistamisen järjestelmiltä korotetulla varmuustasolla. Uutena vaatimuksena sähköisten tunnistuspalvelujen tarjoajille lisättäisiin velvoite osoittaa palve-

lujensa vaatimuksenmukaisuus. Viestintävirasto valvoisi luottamuspalveluista annetun EU:n lain-säädännön noudattamista. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi 14 muuta lakia. Nämä muutokset ovat pääasiassa lakiviittauksia koskevia ja muita teknisiä muutoksia. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2016.

● **Hallituksen esitys (HE 76/2016 vp) eduskunnalle laiksi vuokratalojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta.**

Esityksessä ehdotetaan, että nykyisen 40 vuoden korkotukimallin rinnalle luodaan uusi 10 vuoden mittainen, kohdekohtainen ja yleishyödyllisyysvaatimusten ulkopuolella oleva korkotukimalli vuokratalojen rakentamista varten. Tavoitteena on monipuolistaa valtion tukeman vuokra-asunto-tuotannon rahoitusvaihtoehtoja ja luoda edellytyksiä kohtuuvuokraisen asuntotuotannon lisääntymiselle suurissa kasvukeskuksissa. Korkotukilainaan liittyisi aina myös valtion täytetäkaus. Lainoitettavia asuntoja koskevat kohdekohtaiset käyttö- ja luovutusrajoi-tukset jatkuisivat 10 vuotta. Tämän jälkeen tuki- ja rajoitusaikaa voitaisiin lainansaajan hakemuksesta pi-dentää enintään 20 vuodella. Kor-kotuen määrästä säädettäisiin tar-kemmin valtioneuvoston asetuk-sella. Esitys liittyy valtion vuoden 2016 toiseen lisätalousarvioesityk-seen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi eduskunnassa sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voi-maan 1.8.2016.

● **Hallituksen esitys (HE 77/2016 vp) eduskunnalle laeiksi kuluttajansuojalain muuttamisesta, asunto-omaisuuteen liittyvien kuluttajaluottojen välittäjistä ja eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi.**

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kuluttajansuojalakia ja säädettäväksi uudet lait asunto-omaisuuteen liittyvien kuluttajaluottojen välittäjistä ja eräistä luotonantajista ja luotonvälittäjistä. Lisäksi esitys sisältää ehdotettaviin uudistuksiin liittyviä tarkistuksia eräisiin muihin lakeihin. Ehdotetuilla

säännöksillä pantaisiin täytäntöön direktiivi kuluttajille tarkoitetuista kiinteää asunto-omaisuutta koskevista luottosopimuksista. Osa säännöksistä koskisi ehdotuksen mukaan kaikkia kuluttajaluottoja, vaikka direktiivi ei tätä edellyttä. Vertaislainanvälittäjiä koskeva sääntely ei pohjaudu lainkaan direktiiviin. Kuluttajansuojalakiin lisättäisiin asunto-omaisuuteen liittyviä kuluttajaluottoja koskeva uusi luku. Lisäksi kaikkia kuluttajaluottoja koskeviin säännöksiin ehdotetaan eräitä muutoksia muun muassa kytkeytymisen kieltämiseksi ja koron ja maksujen muuttamista koskevien säännösten selkeyttämiseksi. Asunto-omaisuuteen liittyvien kuluttajaluottojen ja vertaislainojen välitys säädettäisiin rekisteröintiä edellyttäväksi elinkeinoksi. Asunto-omaisuuteen liittyvien kuluttajaluottojen välittäjien osalta rekisteri- ja valvontaviranomaisena toimisi Finanssivalvonta ja vertaislainanvälittäjien osalta Etelä-Suomen aluehallintovirasto.

● **Hallituksen esitys (HE 79/2016 vp) eduskunnalle laeiksi Finanssivalvonnasta annetun lain ja vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain muuttamisesta.**

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Finanssivalvonnasta annettua lakia ja vaihtoehtorahastojen hoitajista annettua lakia vähittäismarkkinoille tarkoitettuja paketoituja ja vakuutusmuotoisia sijoitus-tuotteita koskevia avaintietoasia-kirjoja koskevan Euroopan parla-mentin ja neuvoston asetuksen täytäntöön panemiseksi. Finanssi-valvonnasta annettuun lakiin lisät-täisiin säännös Finanssivalvonnan toimimisesta asetuksessa tarkoitettuina toimivaltaisena viranomaisena. Finanssivalvonta valvoisi Suo-messa tai Suomesta käsin markki-noitavien, tarjottavien tai myytävien vakuutusmuotoisten sijoitus-tuotteiden markkinoita ja sille tuli-si myös uusi valtuus käyttää ase-tuksessa määriteltyjä väliintulotoi-mia, jotka koskevat kyseisten toi-mintojen harjoittamista. Lakiin lis-ättäisiin myös säännökset hallin-nollisen seuraamusmaksun sovel-tamisalasta ja enimmäismäärä sekä toimijoita koskeva velvolli-suus toimittaa avaintietoasiakirja

tiedoksi viranomaiselle viimeis-tään kun tarjoaminen aloitetaan Suomessa. Vaihtoehtorahastojen hoitajista annetusta laista kumot-taisiin avaintietoositteen laatimista koskeva poikkeusmahdollisuus. Lait on tarkoitettu tulemaan voi-maan 31.12.2016.

● **Hallituksen esitys (HE 83/2016 vp) eduskunnalle laeiksi kilpailuoikeudellisista vahingonkorvauksista ja kilpailulain muuttamisesta.**

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki kilpailuoikeudellisista vahingonkorvauksista, joka perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin. Lakia sovellet-taisiin kilpailuoikeuden rikkomisesta aiheutuneiden vahinkojen korvaamiseen. Lakia sovellettaisiin siten Euroopan unionin toi-minnasta tehdyn sopimuksen 101 ja 102 artiklan ja kansallisen kilpai-lulain 5 ja 7 §:n rikkomisesta aiheu-tuneen vahingon korvaamiseen. Kaikilla vahinkoa kärsineillä olisi oikeus täyteen korvaukseen. Esi-tyksessä ehdotetaan säädettäväksi muun muassa kartelleja koskevas-ta vahinko-olettamasta, ylihinnan siirtämiseen liittyvistä todistus-taakkasäännöistä sekä seuraamus-maksusta vapautetun yrityksen yhteisvastuun ja takautumisoikeu-den rajauksesta. Lisäksi ehdote-taan säädettäväksi rikkomuksen toteavan päätöksen vaikutuksesta vahingonkorvaustuomioon, ko-rosta, todisteiden esittämisestä, vanhentumisesta sekä sovintoneu-vottelun ja sovintoratkaisun vai-kutuksista. Samassa yhteydessä kilpailulakia ehdotetaan muutetta-vaksi siten, että kilpailulain käsit-teet olisivat yhdenmukaisia direk-tiivin kanssa. Lait on tarkoitettu tu-lemaan voimaan 26.12.2016.

➔ **VALTIONEUVOSTON ASETUKSET**

● **Valtioneuvoston asetus Metsä-hallituksesta (247/2016)**

Asetus tuli voimaan 15.4.2016.

Asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä Metsähallituksen hallituksen jäsenistä ja jäsenten kelpoi-suusvaatimuksista, hallituksen

tehtävistä, päätöksenteosta ja hallituksen jäsenen ja tilintarkastajien palkkioista, maakunnallisista ja saamelaisten kotiseutualueelle asetettavista neuvottelukunnista, ensimmäisestä tilikaudesta ja kumotun vuoden 2002 valtion liikelaitoksista annetun lain nojalla annetun asetuksen soveltamisesta Metsähallitukseen.

● **Valtioneuvoston asetus lasten päivähoidosta annetun asetuksen 2 §:n muuttamisesta (268/2016)**

Asetus tulee voimaan 1.8.2016.

Asetuksella muutetaan lasten päivähoidosta annetun asetuksen (239/1973) 2 §:n 3 momenttia. Kunnan on järjestettävä säännöksen mukainen laajentuneen hoitotarpeen mukainen hoitopaikka välittömästi saatuaan tiedon tarpeen muutoksesta aina, kun lapsen hoitotarve ennakoimattomasti laajentuu varhaiskasvatuslain (36/1973) 11a §:n 2 tai 3 momentissa säädettyllä tavalla. Valtioneuvoston asetus kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta. Asetuksella muutetaan kestävän metsätalouden rahoituksesta annettua valtioneuvoston asetusta (594/2015), jossa säädetään metsätalouden tukien ehdoista, määrästä ja niiden määräytymisperusteista. Juurikäävän torjuntaa koskevat säännökset kumotaan. Tuen määrää koskevia säännöksiä muutetaan taimikon varhaishoiton tukea ja metsäluonnonhoitohankkeita lukuun ottamatta. Lisäksi nuoren metsän hoidon tukeen liittyvää poistettavan runkoluvun määrää nostetaan ja suometsän hoitokohdetta koskevaa säännöstä tarkistetaan. Asetus tulee voimaan 18.4.2016.

● **Valtioneuvoston asetus yliopistoista annetun valtioneuvoston asetuksen 5 ja 7 §:n muuttamisesta (322/2016)**

Asetus tulee voimaan 1.1.2017.

Strategisen kehittämisen osuutta yliopistojen rahoitusmallissa vahvistetaan muuttamalla yliopistoasetuksen 5 §:ssä säädettyä yliopistojen rahoitusperusteiden keskinäistä jakautumista sekä lisäämällä yliopistoasetuksen 7 §:ään

strategiaperusteisen rahoituksen kohdentamisen kriteerit.

● **Valtioneuvoston asetus työntekijöiden suojelemiseksi sähkömagneettisista kentistä aiheutuvilta vaaroilta (388/2016)**

Asetus tulee voimaan 1.7.2016.

Asetuksella saatetaan voimaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/35/EU. Samalla kumotaan suurtaajuuslaitteista ja niiden tarkastuksesta annettu valtioneuvoston päätös (473/1985).

➔ **KORKEIN OIKEUS**

KKO:2016:23

Euroopan unionin oikeus – Uhkasakko – Uhkasakkopäätöksen julistaminen täytäntöönpanokelpoiseksi – Lapsen huolto ja tapaamisoikeus – Lapsen tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpano – Bryssel Iia -asetus

Belgialainen tuomioistuin oli päätöksellään määrännyt A:n ja B:n yhteiset lapset asumaan A:n luona ja lasten oikeudesta tavata B:tä. Samalla tuomioistuin oli asettanut tapaamisoikeuden toteutumisen turvaamiseksi uhkasakon, joka A:n oli suoritettava B:lle. B vaati päätöksen julistamista täytäntöönpanokelpoiseksi uhkasakon osalta.

B:n hakemukseen sovellettiin Bryssel Iia -asetusta. Uhkasakon täytäntöönpanokelpoiseksi julistamisen edellytyksenä oli, että sen lopullinen rahamäärä oli vahvistettu tuomiovaltion tuomioistui-
messä.

Bryssel I -asetus (44/2001) 1 artikla 2 kohta ja 49 artikla

Bryssel Iia -asetus 1 artikla 1 ja 2 kohta ja 47 artikla 1 kohta

KKO:2016:24

Pahoinpitely

A oli ympärileikkanut poikalapsen tämän vanhempien pyynnöstä ja uskonnollisista syistä. Toimenpide oli suoritettu lääketieteellisesti arvioituna asianmukaisesti, vaikka A ei ollut lääkäri. Korkeimman oikeuden tuomiosta ilmenevillä perusteilla katsottiin, että A:n menet-

tely ei ollut rangaistavaa pahoinpitelyä eikä pojan vanhempien menettely pahoinpitelyyn yllytyksenä. Kysymys myös ihmisoikeuksia ja biolääketiedettä koskevan yleissopimuksen merkityksestä rangaistusvastuuta arvioitaessa. Ks. KKO:2008:93 KKO:2016:25

RL 21 luku 5 §

Euroopan neuvoston yleissopimus ihmisoikeuksien ja ihmisarvon suojaamiseksi biologian ja lääketieteen alalla 6 artikla

KKO:2016:25

Pahoinpitely – Törkeä pahoinpitely – Erehdys – Vastuusta vapauttavaa seikkaa koskeva erehdys

A oli ilman toisen huoltajan suostumusta teettänyt pojalleen ympärileikkauksen kulttuurisista syistä. Korkeimman oikeuden tuomiosta ilmenevillä perusteilla katsottiin, että A:n menettely oli pahoinpitelyä rangaistavaa. Koska toimenpiteen suorittanut lääkäri oli perustellusti ollut siinä käsityksessä, että toimenpiteelle oli kummankin vanhemman suostumus ja että leikkaus oli oikeutettu, häneen kohdistettu syyte pahoinpitelystä hylättiin. Ks. KKO:2008:93 KKO:2016:24

RL 21 luku 5 §

RL 4 luku 3 §

KKO:2016:26

Oikeusvoima – Osakeyhtiö – Osakeyhtiön purkautuminen

A oli nostanut purkautunutta osakeyhtiötä X Oy:tä vastaan kanteen, jossa hän oli vaatinut vahvistettavaksi, että X Oy oli velvollinen suorittamaan hänelle korvauksia työtapaturmasta aiheutuneen vamman pahentumisen vuoksi. A:n kanne oli hyväksytty. Purkautumishetkellä X Oy:n ainoa osakkeenomistaja oli ollut Y Oy, jolle purkautuneen X Oy:n varat oli siirretty. A nosti myöhemmin kanteen Y Oy:tä vastaan ja vaati tätä suorittamaan korvausta edellä mainitun vamman pahentumisen vuoksi. X Oy:tä vastaan annetun tuomion oikeusvoimavaikutuksen katsottiin ulottuvan A:n ja Y Oy:n väliseen oikeudenkäyntiin.

KKO:2016:27**Eurooppaoikeus – Vastavuoroisen tunnustamisen periaate Muutoksenhaku – Muutoksenhakuoikeus – Oikeudenkäyntimenettely – Asianosaisen kuuleminen – Ylimääräinen muutoksenhaku – Ennakkopäätösvalitus**

Käräjäoikeus oli valituksen johdosta kirjallisessa menettelyssä kumonnut Oikeusrekisterikeskuksen päätöksen Alankomaissa tuomitun alle 70 euron suuruisen sakkorangaistuksen täytäntöönpanemisesta Suomessa soveltaen harkinnanvaraista kieltäytymisperustetta ja kuulematta tästä Oikeusrekisterikeskusta. Kysymys käräjäoikeuden menettelyn oikeellisuudesta ja Oikeusrekisterikeskuksen oikeudesta hakea päätöksen muutosta.

Puitepäätös 2005/214/YOS vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta taloudellisiin seuraamuksiin 7 artikla 2 kohta h alakohta

L vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta taloudellisiin seuraamuksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta (231/2007) 10 § 1 mom
L sakon täytäntöönpanosta (672/2002) 3 § 1 mom

KKO:2016:28**Velan vanhentuminen – Korvausvelan vanhentuminen Vahingonkorvaus – Julkisyhteisön korvausvastuu – Euroopan unionin oikeus**

A oli vuonna 2003 tuonut Suomeen käytetyn henkilöauton, josta oli 7.4.2004 annettulla autoveropäätöksellä määrätty maksettavaksi autoveron lisäksi autoverolle kannettua arvonlisäveroa (elv). A vaati 17.3.2011 valtiolta vahingonkorvausta katsoen, että valtio oli perimällä kyseistä veroa rikkonut Euroopan unionin oikeutta. Korkeimman oikeuden ratkaisussa mainituilla perusteilla vahingonkorvausvelan vanhentumisajan katsottiin alkaneen unionin tuomioistuinten annettua 19.3.2009 tuomion, jossa todettiin Suomen rikkoneen verotuksen syrjivyyden kieltoa pi-

täessään voimassa oikeuden vähentää elv arvonlisäverosta.

KKO:2016:29**Rangaistuksen määrääminen – Rangaistuksen täytäntöönpano – Yhdyskuntapalvelu – Reformatio in peius**

Vastaaja oli tyytynyt käräjäoikeuden tuomioon ja suorittanut käräjäoikeuden ehdollisen vankeusrangaistuksen ohessa tuomitseman yhdyskuntapalvelurangaistuksen. Hovioikeus oli määrännyt vankeusrangaistuksen ehdottomaksi. Täytäntöön pantua rangaistusta ei ollut vähennettävä rangaistusta määrätessä tuomioistuimessa, vaan Rikosseuraamuslaitoksen oli vähennettävä se rangaistuksen täytäntöönpanossa.

Kysymys myös reformatio in peius-kiellosta.

L yhdyskuntapalvelusta (1055/1996) 12 § 1 mom

L yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta 84 §

KKO:2016:30**Holhustoimi – Edunvalvojan määrääminen – Perintökaari – Perintöoikeus – Keskinäinen testamentti – Testamentin tulkinta**

Aviopuolisot olivat määränneet keskinäisessä hallintaoikeustestamentissaan, että heidän perillisensä saivat omistusoikeuden hallintaoikeuden alaiseen omaisuuteen vasta kummankin puolison kuoltua. Kysymys rintaperillisittä ensiksi kuolleen puolison sukulaisten oikeudesta hakea edunvalvojan määräämistä valvomaan omaisuuden tulevien omistajien oikeutta sekä hakemuksen hyväksymisen edellytyksistä.

HolhTL 10 § 3 kohta

HolhTL 72 § 1 ja 3 mom

KKO:2016:31**Ulosottoaari – Ulosottovalitus – Valitusoikeus – Konkurssi – Muutoksenhaku – Muutoksenhakuoikeus – Asiavalitus**

A oli asetettu henkilökohtaiseen konkurssiin. Panttivelkoja haki vakuutena olevan kiinteistön myyntiä ulosoton kautta. Konkurssipesän ja panttivelkojan suostumuksella ulosottomies myi kiinteistön

internet-huutokaupassa. A valitti ulosottomiehen myyntipäätöksensä väittäen, että kiinteistö oli myyty alihintaan ja että hän siksi jäi vastuuseen veloista vielä konkurssin jälkeenkin. A:n valitus tuli tutkia. Ks. KKO:2004:93

UK 11 luku 1 §

KonkL 3 luku 1 §

KKO:2016:32**Perintökaari – Testamentti – Testamentin peruuttaminen – Todistelu – Näytön arviointi**

Puolisot K ja M olivat avioituneet vuonna 2003 ja asuneet erillään vuodesta 2006 lähtien. Heidät oli 11.12.2007 tuomittu avioeroon. M oli 30.1.2007 tehnyt testamentin useana kappaleena K:n hyväksi. M oli pitänyt itsellään yhden kappaleen ja antanut kaksi muuta K:lle. M oli vielä 7.12.2007 pidetyssä osustuskokouksessa ilmaissut testamentin vastaavan edelleen hänen tahtoaan. M oli kuollut 6.6.2012.

M:n perillinen J vaati, että testamentti julistetaan tehottomaksi, koska M:n hallussa ollutta testamenttia ei ollut löytynyt M:n jäämistöstä ja M:n voitiin siten olettaa hävittäneen testamentin. K vastusti vaatimusta, koska hänellä oli M:n kuollessa edelleen hallussaan mainitut kaksi kappaletta testamenttia.

Kysymys sitä koskevan näytön arvioinnista, oliko M peruuttanut testamentin hävittämällä sen.

PK 10 luku 5 §

KKO:2016:33**Asunto-osakeyhtiö – Asunto-osakeyhtiön rakennus ja huoneistot – Rakennuksen kunnossapito – Vahingonkorvaus – Vahingonkorvausvastuu**

Asunto-osakeyhtiön osakkeenomistajan vuokralainen oli aiheuttanut vesivahingon jäämällä suihkussa makaamaan kylpyhuoneen lattiakaivon päälle suihkun ollessa päällä. Korkeimman oikeuden tuomiosta ilmenevillä perusteilla katsottiin, että asunnon vuokralle antanut osakkeenomistaja ei ollut velvollinen korvaamaan vuokralaisen menettelystä asunto-osakeyhtiölle aiheutunutta vahinkoa.

KKO:2016:34

Salakuljetus – Euroopan unionin oikeus – Lääkedirektiivi – Tulkintavaikutus – Oikeudenkäyntimenettely – Ennakkopäätösvalitus – Todistelu – Uusi todiste

Syyttäjä vaati A:lle rangaistusta salakuljetuksesta, koska A oli lääkelain 19 §:ssä säädetyn kiellon vastaisesti tuonut postitse Suomeen verkkokaupasta tilaamiaan metoksetamiinia ja pentedronia, jotka oli luokiteltu Suomessa tekoaikana lääkkeiksi ja mainittu Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskusten antamassa lääkeluettelopäätöksessä.

Unionin tuomioistuimen lääkkeen käsitteelle antamasta tulkinnasta katsottiin seuraavan, että kysymyksessä olevaan lääkedirektiiviin perustuvaa lääkelain 3 §:ää oli tulkittava unionin oikeuden mukaisesti. Tästä tulkinnasta seurasi, ettei metoksetamiinia ja pentedronia voitu pitää lääkelain 3 §:n tarkoitamina lääkkeinä. Kun alemman tason lääkeluettelopäätös näin oli ristiriidassa lääkelain säännöksen kanssa, se jätettiin soveltamatta. Syyte salakuljetuksesta hylättiin.

Kysymys myös oikeudesta esittää uusi todiste ennakkopäätösvalitusta käsiteltäessä.

RL 46 luku 4 §
LääkeL 3 §
LääkeL 19 §
OK 30 luku 7 §
OK 30 a luku 6 § 1 mom

KKO:2016:35

Salakuljetus – Euroopan unionin oikeus – Lääkedirektiivi – Tulkintavaikutus

Syyttäjä vaati A:lle rangaistusta salakuljetuksesta, koska A oli lääkelain 19 §:ssä säädetyn kiellon vastaisesti tuonut postitse Suomeen verkkokaupasta tilaamiaan gammabutyrolaktonia (GBL), etylonia, etyylikatinonia, metyylietyylikatinonia (4-MEC), 3-metyylimetkatinonia (3-MMC), N-etyylibufedronia (NEB), N-metyyli-N-isopropyyli-riptyamiinia (MIPT), 3-metoksifensyklidinia (3-MeO-PCP), etyyliifenidaattia ja metiopropamiinia (MPA), jotka oli luokiteltu Suomessa tekoaikana lääkkeiksi ja mainittu Lääkealan turvallisuus- ja

kehittämiskeskusten antamassa lääkeluettelopäätöksessä.

Unionin tuomioistuimen lääkkeen käsitteelle antamasta tulkinnasta katsottiin seuraavan, että kysymyksessä olevaan lääkedirektiiviin perustuvaa lääkelain 3 §:ää oli tulkittava unionin oikeuden mukaisesti. Tästä tulkinnasta seurasi, ettei kysymyksessä olevia aineita voitu pitää lääkelain 3 §:n tarkoitamina lääkkeinä. Kun alemman tason lääkeluettelopäätös näin oli ristiriidassa lääkelain säännöksen kanssa, se jätettiin soveltamatta. Syyte salakuljetuksesta hylättiin.

RL 46 luku 4 §
LääkeL 3 §
LääkeL 19 §

KKO:2016:36

Liikenneerikos – Liikenneturvallisuuden vaarantaminen – Kuolemantuottamus

A oli lähestynyt risteystä kuljettaen ajoneuvoyhdistelmää yli 80 km/t:ssa alueella, jossa suurin sallittu ajonopeus oli ollut 60 km/t. A oli törmännyt risteystä ylittämään läheneeseen, väistämismuutoksen osoittavan merkin takaa tulleeseen B:n kuljettamaan henkilöautoon seurauksin, että B ja viisi kyydissä ollutta henkilöä olivat kuolleet. A:n syyksi oli hovioikeudessa luettu liikenneturvallisuuden vaarantaminen. Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla katsottiin, että henkilöautossa olleiden menehtyminen ei ollut aiheutunut A:n huolimattomuudesta. (Ään.)

RL 3 luku 7 §
RL 21 luku 8 §

➔ KORKEIN HALLINTO-OIKEUS

Yleishallintoasiat

KHO:2016:36

Ympäristönsuojelulaki – Turvetuotanto – Vesienkäsittelyrakenne – Puhdistustehovaatimus – Päästöraja-arvo – Paras käyttökelpoinen tekniikka –

Pintavalutuskenttä – Kosteikkoallas

Aluehallintovirasto oli myöntänyt Vapo Oy:lle ympäristöluvan turvetuotantoon. Päätöksen lupamääräyksen 3 mukaan pintavalutuskentän 2 puhdistustehon oli oltava vähintään seuraava:

Kiintoaine 50 %
Kokonaisfosfori 50 %
Kokonaistyppi 20 %

Puhdistusteho lasketaan vuosikeskiarvona ennen pintavalutuskenttää ja sen jälkeen määritetyistä pitoisuuksista häiriötilanteet mukaan lukien.

Vaasan hallinto-oikeus oli hylännyt Vapo Oy:n valituksen. Yhtiö vaati korkeimmassa hallinto-oikeudessa puhdistustehon asettamista koskemaan koko pumpausaltaiden jälkeistä vesienkäsittelyrakenne, eli kosteikkoallasta ja kahta pintavalutuskenttää, jotka muodostivat yhden yhtenäisen rakenteen, sekä kiinteitä päästöraja-arvoja puhdistustehovaatimusten sijaan.

Korkein hallinto-oikeus hyväksyi Vapo Oy:n valituksen osittain ja muutti puhdistustehovaatimuksen koskemaan kosteikon ja kahden pintavalutuskentän muodostamaa yhtenäistä vesienkäsittelyrakenne. Turvetuotantoalueen vesienkäsittelyrakenne poikkesi tavanomaisesta vesienkäsittelyrakenne siten, että laskeutusaltaiden tilalla olivat pumppausaltaat, ja niiden lisäksi ennen kahta pintavalutuskenttää oli kosteikkoallas. Kosteikkoallas lisäsi osaltaan vesienkäsittelyn puhdistustehoa. Kosteikkoaltaan ja pintavalutuskenttien voitiin tässä tapauksessa katsoa muodostavan yhden yhtenäisen vesienkäsittelyrakenne. Siksi puhdistustehovaatimuksen asettaminen koskemaan koko tätä pumppausaltaiden jälkeistä vesienkäsittelyrakenne, eikä pelkästään jälkimmäistä pintavalutuskenttää 2, vastasi paremmin tavoitetta varmistaa turvetuotantoalueen pääasiallisen vesienkäsittelyrakenne toimivuus parhaan käyttökelpoisen tekniikan mukaisella tasolla.

Puhdistustehovaatimusta koskevalta osalta valitus hylättiin. Turvetuotantoalueen ympäristölupapäätöksessä oli turvetuotannon ympäristöluvissa vakiintuneeksi muodostuneen käytännön mukai-

sesti asetettu vesienkäsittelyrakenteelle prosentuaaliset puhdistustehovaatimukset eikä päästöraja-arvoja. Alueen ottaminen turvetuotantoon oli jo vaikuttanut kuormitukseen niin olennaisesti, ettei alueen luonnollista vesistökuormitusta enää ollut mahdollista selvittää. Kun taustakuormituksesta ei voitu saada luotettavaa selvitystä, ei päästöraja-arvoja käyttämällä voitu riittävästi varmistua vesienkäsittelyrakenteen toimivuudesta. Siten vain prosentuaalisella puhdistustehovaatimuksella voitiin varmistua, että vesienkäsittelyrakenteen toimivuus näissä olosuhteissa oli parhaan käyttökelpoisen tekniikan mukaisella tasolla.

Ympäristönsuojelulaki (86/2000)
43 § 1 ja 3 mom

KHO:2016:37

Julkinen hankinta – Palveluja koskeva käyttöoikeussopimus – Kansaneläkelaitoksen ja taksialan välinen sopimusjärjestely – Kansaneläkelaitoksen korvattavaksi kuuluvat matkakustannukset – Tilausvälityskeskustoiminta – Suorakorvaus kuljetuksen suorittaneelle taksiyrittäjälle – Seuraamusharkinta – Reaaliseuraamus vai muu seuraamus – Hakemuksen tekemisen markkinaoikeudelle sopimuksen tekemisen jälkeen – Hyvitysmaksun edellytykset

Kansaneläkelaitos maksoi vakuutetuille sairausvakuutuslain ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain nojalla matkakustannusten korvausta vakuutetun omavastuuosuuden ylittävältä osin. Kuljetusten järjestäminen ei kuitenkaan kuulunut Kansaneläkelaitoksen vastuulle.

Kansaneläkelaitos oli allekirjoittanut 4.2.2010 Suomen Taksi-liitto ry:n kanssa runkosopimuksen, jossa oli sovittu edellä tarkoitettujen matkakustannusten korvausten maksamisesta sähköisellä suorakorvausmenettelyllä kuljetuksen suorittaneille taksiyrittäjille. Runkosopimuksen mukaan Kansaneläkelaitoksen ja taksialan määrittelemillä alueellisilla taksiyhtiöillä oli oikeus liittyä runkosopimukseen tekemällä sopimus sähköisestä suorakorvausmenettelystä Kansaneläkelaitoksen asianomaisen vakuutuspiirin kanssa

siten, että kunkin vakuutuspiirin alueen tilausvälityskeskustoiminnasta vastasi yksi taksiyhtiö. Kansaneläkelaitoksen seitsemän vakuutuspiiriä olivat allekirjoittaneet sopimukset sähköisestä suorakorvausmenettelystä erikseen valittujen alueellisten taksiyhtiöiden kanssa 16.2.2010–4.5.2011 välisenä aikana. Sopimusten sisältämistä järjestelyistä ja suorakorvausmenettelystä ei ollut järjestetty tarjouskilpailua.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, saatuaan ennakkoratkaisun unionin tuomioistuimelta (asia C-269/14, Kansaneläkelaitos), että Kansaneläkelaitoksen ja Suomen Taksi-liitto ry:n välinen runkosopimus ja sen perusteella tehdyt alueelliset suorakorvaussopimukset muodostivat yhdessä sopimuskokonaisuuden, jota oli pidettävä hankintalain 5 §:n 6 kohdassa tarkoitettuna palveluja koskevana käyttöoikeussopimuksena. Näin ollen korkein hallinto-oikeus katsoi, kuten markkinaoikeuskin, että Kansaneläkelaitos oli menetellyt hankintalain vastaisesti, kun se ei ollut kilpailuttanut kysymyksessä olevaa palveluja koskevaa käyttöoikeussopimusta.

Korkein hallinto-oikeus kumosi markkinaoikeuden 10.7.2012 antaman päätöksen Kansaneläkelaitokselle asetetun kilpailuttamisvelvoitteen osalta. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että hankintalain (348/2007) 76 §:n 1 momentin 1–3 kohdassa säädetyt ensisijaisiksi seuraamuksiksi tarkoitettujen saannotut reaalikeinot eivät ole olleet markkinaoikeuden käytettävissä asiassa seuraamusta harkittaessa. Niiden käyttäminen olisi merkinnyt puuttumista sopimusten sitovuuteen. Koska hakemukset markkinaoikeuteen oli pantu vireille vasta hankintalaissa tarkoitettujen hankintasopimuksen tekemisen jälkeen, oli hyvitysmaksu tässä asiassa ensisijainen oikeussuojakeino eikä asiassa tullut arvioitavaksi, aiheutuisiko hankintalain (348/2007) 76 §:n 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitettua toimenpiteestä hankintayksikölle, muiden oikeuksille tai yleisen edun kannalta suurempaa haittaa kuin toimenpiteen edut olisivat. Asiaa ei ollut arvioitava toisin myöskään sen johdosta, että sopimuksen sitovuuteen puuttuminen oli sinänsä mahdollistettu hankintalain muutok-

sella (321/2010) 1.6.2010 tai sen jälkeen aloitetuissa hankintamenettelyissä, jotka koskivat muita kuin palveluja koskevia käyttöoikeussopimuksia. Asiassa ei ollut hyvitysmaksun määräämisen edellytyksiä.

Laki julkisista hankinnoista (348/2007) 5 § 6 kohta, 6 § 1 momentti 4 kohta, 15 § 1 kohta, 21 § 2 momentti, 76 § 1 ja 2 momentti
Sairausvakuutuslaki (1224/2004) 2 luku 1 §, 4 luku 7 § 1 momentti ja 15 luku 9 §

Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista (566/2005) 15 § 1 momentti

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/18/EY julkisia rakennusurakoita ja julkisia tavaraj- ja palveluhankintoja koskevien sopimusten tekemistekniikoiden yhteensovittamisesta (hankintadirektiivi) 1 artikla 4 kohta

Ks. saman asian aiempaan vaiheeseen liittyvä KHO 2014:86 (ennakkoratkaisupyynnö)

Euroopan unionin tuomioistuimen tuomio asiassa C-269/14, Kansaneläkelaitos
(ECLI:EU:C:2015:329)

KHO:2016:43

Postilaki – Postitoiminta – Yleispalvelu – Kirjälähetykset – Postikeräily ja -jakelu – Keräily- ja jakelutiheys – Poikkeuskeräily- ja jakelutiheydestä – Vaikeakulkuinen saaristoalue – Yhteysalusten avulla liikennöitävät reitit

Posti Oy:llä ei ollut oikeutta postilain 18 §:n 1 momentin poikkeussäännöksen nojalla poiketa lain 17 §:n 1 momentissa pääsäännöksi säädetyistä velvollisuuksista keräily- ja jakelu- ja jakelutiheydestä, jotka jakaa yleispalveluun kuuluvat kirjälähetykset vähintään viitenä arkipäivänä viikossa, kun postipalvelun vastaanottaja asui sellaisella yhteysalusten reitin varrella olevalla saarella, jonne yhteysalukset poikkeavat aikataulun mukaan kuutena päivänä viikossa tarvittaessa tai tilauksesta.

Postilaki 17 ja 18 §

KHO:2016:44

Maaperän pilaantuminen – Maaperän pilaantuneisuuden selvittäminen – Hallintopakkoasia –

Alueen haltija – Kuolinpesä – Selvitysvelvollisuus – Vilpítőn mieli – Perhe- ja perintöoikeudellinen saanto – Kohtuuttomuus

Kuolinpesän osakkaat A, B ja C oli pilaantuneen alueen haltijoina voitu velvoittaa ympäristönsuojelulain 77 §:n nojalla selvittämään maaperän pilaantuneisuutta.

Pilaantuneen alueen haltijan selvitys- ja puhdistamisvastuu perustui ympäristölainsäädännön voimaanpanosta annetun lain 22 §:n 1 momentin mukaisesti jätehuoltolain 21 §:ään. Tätä vastuuperustetta sovellettaessa voitiin ottaa huomioon myös mitä alueen haltijan vastuun rajoittamisesta on säädetty ympäristönsuojelulain 75 §:n 2 momentissa. A:n, B:n ja C:n vastuuta pilaantuneisuuden selvittämisestä ei kuitenkaan tässä tapauksessa ollut tullut rajoittaa haltijan suostumuksen tai tietoisuuden taikka asetettavan velvoitteen ilmeisen kohtuuttomuuden perusteella.

Kuolinpesän osakkaisiin voitiin kohdistaa maaperän pilaantuneisuuden selvittämistä koskeva velvoite myös sellaisen määräalan osalta, jonka kuolinpesän osakkaat olivat luovuttaneet kiinteistöstä kuolinpesän ja yhtiön D:n välillä vuonna 1997 tehdyn sopimuksen perusteella. Määräalan luovutusta koskeva sopimus oli tehty sen jälkeen, kun kuolinpesän osakkaista oli ensimmäisen kerran kehoitettu esittämään jätehuoltosuunnitelma pilaantuneen maaperän puhdistamiseksi, ja sopimuksen oli yhtiön D puolesta tehnyt kuolinpesän osakas B.

Jätehuoltolaki (673/1978) 21 § 1 mom. (739/1991), 21 § 2 mom., 21 § 3 mom. (739/1991)
Jätelaki (1072/1993) 22 § 1 ja 2 mom., 23 § 1 mom., 24 § (63/1995), 77 § 2 mom., 78 § 3 mom.
Laki ympäristönsuojelulainsäädännön voimaanpanosta (113/2000) 22 § 1 mom.
Ympäristönsuojelulaki (86/2000) 75 § 2 mom., 77 §
Ympäristönsuojelulaki (527/2014) 133 § 2 mom., 237 §

KHO:2016:46

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto – Valvira – Erikoislääkäri – Lääkärintoimi – Ammatinharjoittamisoikeuden

rajoittaminen– Ammatinharjoittajan vaatimus rajoituksen poistamisesta – Ammatinharjoittajan velvollisuus selvityksen esittämiseen – Viranomaisen valitusoikeus – Esittelijän esteellisyys

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) oli päätöksellään hylännyt erikoislääkärin hakemuksen lääkärintoimen ammatinharjoittamisoikeuden rajoituksen poistamisesta. Lääkärillä oli ammatinharjoittamisoikeuttaan koskeva rajoitus siten, että hän voitiin toimia lääkärit tehtävissä vain ammatin itsenäisesti harjoittamaan oikeutetun laillistetun lääkärin johdon ja valvonnan alaisena julkisen terveydenhuollon toimintayksikössä tai yksityisen palveluntuottajan palveluksessa.

Hallinto-oikeus hyväksyi valituksen ja kumosi Valviran päätöksen sekä palautti asian Valviralle lääkärin ammatinharjoittamisoikeuden rajoitusten poistamiseksi.

Korkein hallinto-oikeus tutki asian Valviran valituksesta. Hallinto-oikeuden päätös kumottiin ja Valviran päätös saatettiin voimaan.

Korkein hallinto-oikeus lausui päätöksensä perusteluissa muun ohella, että pelkästään siitä, että Valvirassa asian esitellyt virkamies oli osallistunut useiden peräkkäin vireille tulleiden, saman henkilön samaa ammatinharjoittamisen rajoitusta koskevien valvonta-asioiden käsittelyyn, ei johtunut, että virkamiestä olisi pidettävä esteellisenä käsittelemään asiaa.

Korkein hallinto-oikeus totesi lisäksi, että terveydenhuollon ammattihenkilön tulee vaatiessaan hänelle asetettujen ammatinharjoittamisen rajoitusten poistamista esittää selvitys siitä, että ammattitoiminnan rajoittamiselle ei ole enää perusteita. Valviran tehtävänä on hakijan esittämän selvityksen ja myös toimivaltansa nojalla hankkimansa tasapuolisen selvityksen perusteella tehdä päätös siitä, voidaanko ammatinharjoittamisen rajoitukset poistaa. Terveys- ja valvontaviraston ammattihenkilön ammatinharjoittamisoikeuden rajoittamista koskevan päätöksen yhteydessä oli jo selvitetty, että perusteet rajoittamiselle ovat olleet olemassa. Valvira ei ollut tarpeen näitä perusteita uudelleen selvittää rajoituksen poistamista koskevaa vaatimusta käsitellessään.

Kun otettiin huomioon lääkärin ammatinharjoittamisoikeuden rajoittamiseen johtaneet syyt ja rajoitusten sisältö sekä lääkärin työskentelyn kestosta, hänen työskentelynsä sisällöstä ja laadusta saatu selvitys, asiassa ei ole ollut edellytyksiä hyväksyä lääkärin hakemusta hänelle määrättyjen ammatinharjoittamisoikeuden rajoitusten poistamisesta.

Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 15 § 1 ja 2 momentti, 24 § 2 momentti, 26 § 1 ja 2 momentti sekä 32 § 1 ja 2 momentti
Terveys- ja valvontalaki 8 § 1 momentti
Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 3 § 2 momentti
Hallintolainkäyttölaki 6 § 2 momentti ja 9 §
Hallintolaki 27 § 1 momentti, 31 § 1 momentti ja 37 § 1 momentti
Päätös, josta valitetaan

KHO:2016:47

Julkinen hankinta – Hankintapäätös – Hankintaoikaisu – Määräaika valituksen tekemiselle – Valituksen tutkiminen – Valitusperusteiden kohdistuminen alkuperäiseen hankintapäätökseen

Hankintayksikkö oli kilpailuttanut omaseurantakäyttöön soveltuvien verensokerimittareiden testiliuskosten ja -kasettien (mukaan lukien mittarit ja aloituspakkaukset) hankinnan. Hankintayksikkö oli 21.8.2014 tehnyt hankintapäätöksen, jonka mukaan position 1 osalta toimittajiksi valittiin yhtiö A yhdellä tarjouksella ja yhtiö B kahdella tarjouksella. Hankintapäätös oli annettu samana päivänä sähköisesti tiedoksi edellä mainituille tarjoajille.

Hankintayksikkö oli tämän jälkeen omasta aloitteestaan tehnyt hankintaoikaisupäätöksen 28.8.2014. Tarjouspyynnössä oli määritelty, että positiossa 1 valitaan kolme toimittajaa. Alkuperäisessä hankintapäätöksessä valinta oli kohdistunut kolmeen tarjokseen, mutta vain kahteen toimittajaan. Mainitusta syystä päätöstä oikaistiin siten, että valittavaksi tuli kyseisessä kohderyhmässä kolmanneksi tullut toimittaja yhtiö R kahdella tarjouksellaan. Päätös oli annettu samana päivänä tiedoksi kaikille kolmelle edellä tarkoitettulle tarjoajalle.

Yhtiö B oli 2.9.2014 lähettänyt hankintayksikölle hankintaoikaisu-
supynnön, jonka hankintayksikkö oli hylännyt 8.9.2014 tekemäl-
lään päätöksellä. Hankintaoikaisu-
pyynnössä yhtiö oli vaatinut yhtiö
A:n tarjouksen hylkäämistä, koska
tarjous ei ollut täyttänyt tarjous-
pyynnön vaatimusta testausväli-
neiden tarkkuusvaatimusten tes-
taamisesta standardin ISO
15197:2013 mukaisesti.

Yhtiö B:n valitus markkinaoi-
keuteen saapui 11.9.2014. Valituk-
sessa vaadittiin, että hankintayksi-
kön 28.8.2014 tekemä päätös ku-
motaan ja hankintayksikkö velvoi-
tetaan korjaamaan virheellinen
menettelynsä. Valituksessa vedot-
tiin siihen, että yhtiö A:n tarjous oli
ollut tarjouspyynnön vastainen ja
että hankintayksikön olisi tullut
hylätä se, koska testausvälineiden
tarkkuusvaatimuksia ei ollut tes-
tattu standardin ISO 15197:2013
mukaisesti. Markkinaoikeudessa
kuullut hankintayksikkö sekä yhtiö
A ja R olivat ensisijaisesti vaati-
neet, että valitus jätetään myöhäs-
tyneenä tutkimatta. Markkinaoikeus
kuitenkin tutki valituksen.

Korkein hallinto-oikeus kumosi
ja poisti markkinaoikeuden pää-
töksen ja jätti yhtiö B:n markkina-
oikeudelle tekemän valituksen tut-
kimatta. Hankintaoikaisupäätök-
sellä puitejärjestelyyn oli valittu
kahden jo aiemmin valitun tarjo-
ajan lisäksi yksi uusi tarjoaja.
Markkinaoikeuteen toimitetussa
valituksessa esitetyt valitusperus-
teet kohdistuivat hankintaoikaisu-
päätöksen sijasta siihen, että alku-
peräisessä hankintapäätöksessä jo
valitun tarjoajan tarjousta ei olisi
tullut pitää tarjouspyynnön mu-
kaisena. B:n olisi siten tullut hakea
valittamalla muutosta hankinta-
päätökseen 21.8.2014. Hankintaoi-
kaisupäätös ei ollut, kun otettiin
huomioon esitetyt valitusperus-
teet, vaikuttanut yhtiö B:n oikeus-
asemaan sillä tavoin, että sillä olisi
ollut oikeus valittaa vasta hankin-
taoikaisupäätöksestä. Valitusaika
alkuperäisestä hankintapäätöksestä
oli päättynyt 4.9.2014. Markki-
naoikeuden olisi siten tullut jättää
11.9.2014 markkinaoikeuteen saap-
unut valitus tutkimatta.

Laki julkisista hankinnoista 80 §:n
(321/2010) 1 momentti, 81 §:n
(321/2010) 1, 2 ja 3 momentti, 82 §:n
(321/2010) 1 momentti, 85 §:n
(321/2010) 1 momentti, 86 §:n

(321/2010) 1 momentti, 87 §:n
(321/2010) 1 momentti
Hallintolainkäyttölain 51 §:n 2 mo-
mentti

KHO:2016:48

Maankäyttö ja rakentaminen – Poikkeaminen – Hakemus – Viranomaisen käsittelyvelvolli- suus – Oikeusvoima – Hylkäävä päätös – Valituskelpoinen päätös – Palautuspäätös – Valituskel- poisuus

ELY-keskus oli jättänyt tutkimatta
poikkeamista koskevan hakemuk-
sen, koska se oli jo aiemmalla lain-
voimaisella päätöksellään hylän-
nyt samansisältöisen hakemuksen.

Hallintoasiassa annettu hake-
muksen hylkäävä päätös ei saa sel-
laista oikeusvoimaa, joka estäisi
samanlaista hakemusta koskevan
asian ratkaisemisen uudella hallin-
topäätöksellä. Perustuslain 21 §:n
1 momentin säännöksestä johtui,
että viranomaisen oli käsiteltävä ja
ratkaistava sille tehty poikkeamis-
hakemus. Hakemukseen oli annet-
tava ratkaisu siitä riippumatta, oli-
ko vastaava hakemus aiemmin ol-
lut saman viranomaisen ratkaista-
vana. Asian käsittelemistä koske-
vaan velvollisuuteen ei vaikutta-
nut myöskään se, kuinka todennä-
köisenä hakemuksen hylkäämistä
voitiin aiempien ratkaisujen perus-
teella pitää. ELY-keskus ei ollut
voinut jättää hakemusta tutkimatta
sillä perusteella, että samansisäl-
töiseen hakemukseen oli aiemmin
annettu ratkaisu eikä myöskään
sillä perusteella, että se oli pitänyt
perättäisten käsittelymaksujen
maksamista hakijan kannalta epä-
tarkoituksenmukaisena.

Asiassa oli kysymys myös hallin-
to-oikeuden päätöksen valituskel-
poisuudesta. Hallinto-oikeuden
päätöksessä, jolla ELY-keskuksen
päätös oli kumottu ja asia palautettu
uudelleen käsiteltäväksi, ei ollut rat-
kaistu kysymyksessä olevaa poik-
keamisasiaa. Hallinto-oikeuden
päätös ei siten poikkeamisasian
osalta sisältänyt hallintolainkäyttö-
lain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua
valituskelpoista ratkaisua. Hallinto-
oikeuden päätöksessä oli kuitenkin
ratkaistu kysymys siitä, oliko poik-
keamista koskeva hakemus tutkitta-
va ja annettava sen johdosta asiarat-
kaisu vai voitiinko se jättää tutki-
matta. Hallinto-oikeuden päätös si-
sälsi tältä osin hallintolainkäyttölain

5 §:n 1 momentissa tarkoitettun vali-
tuskelpoisen ratkaisun.

Suomen perustuslaki 21 § 1 mo-
mentti
Hallintolainkäyttölaki 5 § 1 mo-
mentti
Maankäyttö- ja rakennuslaki 171 §
1–3 momentit
Ks. KHO 1974 II 164, KHO 1989 A
69, KHO 1990 A 20
Ks. Mäenpää: Hallintoprosessioi-
keus (2007) s. 581–582, Hallberg –
Ignatius – Kanninen: Hallintolain-
käyttölaki (1997) s. 94, Hepola: Oi-
keusvoimaopin transformaatio, Si-
viiliprosessioikeudellisen oikeus-
voimaopin muuttuminen ja siirty-
minen hallinto- ja ympäristöoikeu-
teen ympäristöluvan pysyvyyden
kannalta (2005), s. 574.

KHO:2016:54

Ulkomaalaisasia – Muukalais- passi – Henkilöllisyyden varmis- taminen – Luotettava selvitys henkilöllisyydestä

Irakin kansalainen A oli saanut
oleskeluluvan Suomeen toissijai-
sen suojelun tarpeen perusteella.
Hänelle oli myönnetty muukalais-
passi, johon oli tehty ulkomaalais-
lain 136 §:n 5 momentissa tarkoi-
tettu merkintä siitä, että haltijan
henkilöllisyyttä ei ollut pystytty
varmistamaan.

Maahanmuuttovirasto ei ollut
myöntänyt A:lle uutta muukalais-
passia ilman mainittua merkintää.
Maahanmuuttovirastolla oli pää-
töstä tehtäessä ollut käytettävissä
A:n esittämä irakilainen hen-
kilökortti, joka oli kuitenkin todet-
tu väärennetyksi, sekä irakilainen
kansalaisuustodistus, jossa A:n
syntymäaikaamerkinä oli vain
syntymävuosi. Maahanmuuttovi-
rasto ei viimeksi mainitun yksi-
löintitiedoilta puutteellisen asia-
kirjan perusteella ollut pystynyt
varmistamaan A:n henkilöllisyyt-
tä. Kun käytettävissä ei ollut muu-
takaan luotettavaa selvitystä A:n
henkilöllisyydestä, muukalaispas-
sissa oli tullut olla merkintä siitä,
että haltijan henkilöllisyyttä ei ol-
lut pystytty varmistamaan. Uuden
muukalaispassin antamiselle ei
näin ollen ollut perusteita.

Hallinto-oikeuden päätös, jolla
Maahanmuuttoviraston päätös oli
kumottu ja asia palautettu virastolle
uudelleen käsiteltäväksi, oli tämän
vuoksi kumottava ja Maahanmuut-

toviraston päätös, jolla A:n hakemus oli hylätty, saatettava voimaan.

Ulkomaalaislaki 134 § 1 ja 2 momentti
Ulkomaalaislaki 136 § 5 momentti

KHO:2016:55

Kansalaisuusasia – Kielitaidoedellytyksestä poikkeaminen – Terveydentila – Erittäin painava syy – Hallinto-oikeudelle toimitetun lisäselvityksen ottaminen huomioon

Maahanmuuttovirasto ei myöntänyt Jordanian kansalaiselle A:lle Suomen kansalaisuutta, koska hän ei täyttänyt kielitaidoedellytystä eikä siitä ollut perusteita poiketa. Hallinto-oikeus hylkäsi A:n valituksen. Hallinto-oikeus ei ottanut asian ratkaisussa huomioon valittajan sille toimittamaa lääkärinlausuntoa, koska päätöksen perustelujen mukaan kansalaistamisen edellytysten oli täytyttävä kansalaisuushakemuksen ratkaisuhetkellä.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että kansalaisuuslain 45 §:n 2 momentin säännös ei ole esteenä sille, että Maahanmuuttoviraston kansalaisuutta koskevasta päätöksestä valittava voi hallintolainkäyttölain säännösten nojalla toimittaa valitusviranomaiselle lisäselvitystä jo hakemusvaiheessa esittämiensä perusteiden tueksi.

Valittaja oli toimittanut hallinto-oikeudelle 6.11.2013 allekirjoitetun lääkärinlausunnon tukemaan hänen kansalaisuushakemuksessaan esittämäänsä perustetta poiketa kielitaidoedellytyksestä. Lausunto sisälsi lyhyen selostuksen valittajan jo hakemusvaiheessa esiin tuomista oppimis-, lukemis- ja kirjoittamisiongelmissä sekä lääkärin näkemyksen ongelmien pysyvyydestä. Edellä mainittuun nähden hallinto-oikeuden ei olisi tullut jättää ottamatta lääkärinlausuntoa huomioon ja siten päätösharkinnassaan sivuuttaa tätä lausuntoa, vaan arvioida sen merkitys ratkaistavana olevan oikeuskysymyksen kannalta. Koska hallinto-oikeudelle toimitettu lääkärinlausunto ei osoittanut valittajan kykenemättömäksi täyttämään kielitaidoedellytystä, valitus hylättiin.

Hallintolainkäyttölaki 23 § 1 momentti 3 kohta, 25 § 1 momentti 3 kohta ja 27 § 2 momentti

Kansalaisuuslaki 45 § 1 ja 2 momentti

KHO:2016:56

Julkinen hankinta – Tarjoajan poissulkeminen – Tarjoajan osallistuminen hankinnan valmisteluun – Tarjoajien tasapuolisesta kohtelusta varmistuminen

Markkinaoikeus katsoi Finnmap Consulting Oy:n valituksesta, että Liikennevirasto oli menetellyt virheellisesti sulkiessaan Finnmap Consulting Oy:n tarjouskilpailusta sillä perusteella, että yhtiön kanssa samaan konserniin kuuluva tarjoaja oli osallistunut hankinnan valmisteluun. Lisäksi markkinaoikeus katsoi, että hankintailmoituksen esteellisyystilanteita koskeva poissulkemisehto oli ollut epäselvä.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, toisin kuin markkinaoikeus, että Liikennevirasto ei ollut menetellyt hankintasäännösten vastaisesti sulkiessaan Finnmap Consulting Oy:n tarjouskilpailusta. Kun otettiin huomioon suunnitteluttajakonsultti Sweco PM Oy:n asemasta ja tehtävistä Pisararata-hankkeessa sekä Sweco PM Oy:n ja Finnmap Consulting Oy:n välisestä taloudellisesta ja organisatorisesta yhteydestä saatu selvitys, Liikennevirasto oli voinut harkintavaltansa puitteissa sulkea Finnmap Consulting Oy:n tarjouskilpailusta turvatakseen tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun hankintamenettelyn kuluessa. Liikennevirasto oli voinut sulkea Finnmap Consulting Oy:n tarjouskilpailusta myös sillä perusteella, että yhtiön osallistuminen tarjouskilpailuun olisi aiheuttanut suunnitteluttajakonsultin esteelliseksi tuleminen sopimuskauden aikana.

Lisäksi korkein hallinto-oikeus katsoi, toisin kuin markkinaoikeus, että hankintailmoituksessa ilmoitettu poissulkemisehto oli ollut riittävän yksiselitteinen varsinkin, kun otettiin huomioon, että jo suunnitteluttamispalveluja koskevissa tarjouspyyntöasiakirjoissa oli ilmoitettu, että suunnitteluttajakonsultin kanssa samaan konserniin kuuluva ehdokas tai tarjoaja voidaan sulkea tarjouskilpailusta. Finnmap Consulting Oy:n olisi pitänyt kohtuullisen valistuneena ja tavanomaisen huolellisena ehdokkaana ymmärtää hankintailmoituksessa esitetyn ehdon perusteel-

la, että yhtiö voidaan poissulkea tarjouskilpailusta. Markkinaoikeuden päätös kumottiin.

Laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista 2 § 1 momentti sekä 48 § 1 momentti

Asia C-601/13 Ambisig (ECLI:EU:C:2015:204), C-538/13 eVigilo (ECLI:EU:C:2015:166), C-21/03 ja C-34/03, Fabricom v. Belgia (ECLI:EU:C:2005:127)

KHO:2016:57

Päätöksen valituskelpoisuus – Valituksen tutkiminen – Taksilupa – Taksiluvan peruuttaminen – Korjauskehoitus

Jos taksiliikenneluvan peruuttamisen tai varoituksen antamisen peruste on sellainen, että se voidaan korjata, toimivaltaisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on taksiliikennelain 22 §:n 6 momentin mukaan ennen luvan peruuttamista tai varoituksen antamista annettava luvan haltijalle mahdollisuus asetetussa määräajassa korjata puute tai laiminlyönti. Tällaisen korjauskehotuksen sisältämää asiakirjaa ei pidetty valituskelpoisena hallintopäätöksenä. Korkein hallinto-oikeus poisti asiakirjaan liitetyn valitusosoituksen ja jätti taksiluvan haltijan tekemän valituksen tutkimatta. Äänestys 3–2.

Hallintolainkäyttölaki 5 § 1 momentti
Taksiliikennelaki 22 § 6 momentti

KHO:2016:58

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulaki – Vakuutuslaitokselta perittävä täyskustannusmaksu – Hallintoriita – Täyskustannusmaksun edellytykset – Pysyvän laitoshoidon tarve

Vakuutusyhtiö oli tapaturmavakuutuslain (608/1948) mukaisessa korvausvastuussa vahingosta, joka A:lle oli aiheutunut työmatkalla 19.5.2008 sattuneesta liikenneonnettomuudesta. Vakuutusyhtiö oli kieltäytynyt suorittamasta peruspalvelukuntayhtymälle ja kunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 13 a §:n 1 momentissa (1363/2004) tarkoitettua täyskustannusmaksua 11.5.2009 alkaen, koska A oli va-

kuutusyhtiön mukaan mainitusta ajankohdasta alkaen tapaturmavakuutuslain 15 b §:n 7 (1358/2004) momentissa tarkoitettulla tavalla pysyvän laitoshoidon tarpeessa.

Peruspalvelukuntayhtymä vaati hallinto-oikeudessa, että vakuutusyhtiö veloitetaan suorittamaan täyskustannusmaksua myös 11.5.2009 jälkeiseltä ajalta, koska A ei ollut missään vaiheessa ollut pitkäaikaisessa laitoshoidossa eikä sen tarpeessa. A:n tarvitsema hoito oli 20.4.2010 alkaen järjestetty hänen kotonaan vammaispalvelulain mukaisena, avohoitona pidettävänä palveluasumisena. Hallinto-oikeus tutki vaatimuksen hallintoriita-asiana ja hylkäsi hakemuksen.

Korkein hallinto-oikeus hylkäsi peruspalvelukuntayhtymän valituksen.

Hallinto-oikeuden oli korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjaratkaisusta KHO 2013:149 tarkemmin ilmenevillä perusteilla tullut tutkia hallintoriitana asia, joka koski kuntayhtymän ja kunnan oikeutta saada asiakasmaksulain 13 a §:n 1 momentissa tarkoitettua täyskustannusmaksua vakuutusyhtiöltä.

Täyskustannusmaksua ei tapaturmavakuutuslain 15 b §:n 7 momentin mukaan suoritettu pysyvästä ympärivuorokautisesta laitoshoidosta. Tätä täyskustannusmaksun edellytystä oli tulkittava lainvalmisteluasiakirjoista ilmenevässä vakuutuslaitosten sekä kuntien ja kuntayhtymien välistä kustannusvastuun jakoa koskevassa asiayhteydessä. Tulkintaa ei voitu perustaa kuntayhtymän esittämällä tavalla siihen, oliko A:lle järjestettyjä palveluja sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön kannalta pidettävä laitostai avohoitona tai oliko julkisessa sosiaali- ja terveydenhuollossa tehty päätöksiä pitkäaikaisesta laitoshoidosta.

A:n toimintakyky oli jäänyt pysyvästi erittäin alhaiseksi. A:n oli katsottava 11.5.2009 lukien olleen pysyvän ympärivuorokautisen laitoshoidon tarpeessa tapaturmavakuutuslain (608/1948) 15 b §:n 7 momentissa (1358/2004) tarkoitettulla tavalla.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 13 a § 1 momentti (1363/2004)
Tapaturmavakuutuslaki (608/1948) 15 b § 7 momentti (1358/

2004)
Hallintolainkäyttölaki 69 §

KHO:2016:59

Maankäyttö ja rakentaminen Asemakaava – Suojelumääräys Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet – Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt – Rakennussuojelu – Valtakunnallisesti merkittävien satamien kehittämismahdollisuuksien turvaaminen – Hangon Länsisatama – Englannin makasiini

Asemakaavan muutos mahdollisti aikaisemmassa asemakaavassa suojelumerkinnällä osoitetun suljetulla satama-alueella sijaitsevan makasiinirakennuksen (Englannin makasiini) purkamisen.

Kyseisellä makasiinilla, joka oli mainittu valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä (RKY) koskevassa inventaariorissa ja sen kohdekuvauksessa, oli kiistatta rakennushistoriallisia arvoja. Asiasa saadun selvityksen mukaan makasiinin pysyväminen nykyisellä paikallaan olisi kuitenkin vaarantanut sataman toiminnan kehittämisen ja samalla myös muiden kuin makasiiniin liittyvien RKY-kuvauksessa mainittujen arvojen säilymisen.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että makasiiniin liittyviä suojeluarvoja ei ollut pidettävä niin merkittävänä, että niitä olisi muut näkökohdat sivuuttaen ehdottomasti tullut kaavaratkaisussa painottaa enemmän kuin sataman kehittämiseen liittyviä näkökohtia. Näissä oloissa ja kun otettiin huomioon, mitä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kohdan 4.5 toimivia yhteysverkostoja ja energiahuoltoa koskevissa erityistavoitteissa on lausuttu valtakunnallisesti merkittävien satamien kehittämismahdollisuuksien turvaamisesta, korkein hallinto-oikeus katsoi, että kaupunginvaltuusto oli voinut harkintavaltansa rajoissa hyväksyä asemakaavan muutoksen, jossa ei ollut makasiinia koskevaa suojelumerkintää.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 24 § 2 momentti ja 54 § 2 momentti
Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet kohta 4.4 ja 4.5

Verotusasiat

KHO:2016:38

Arvonlisävero – Verollinen myynti – Pysäköintipaikkojen operointipalvelu – Kiinteistöön kohdistuvan oikeuden luovuttaminen – Pysäköintitoiminta – Pysäköintipaikkojen luovuttaminen – Asemakaavan merkitys

Yhtiö oli perustanut pysäköintiyhtiön, jolle se oli ulkoistanut omistamiensa liikekeskusten pysäköintitoiminnat. Liikekeskusten toimintaa varten perustetut kiinteistöosa-KEYhtiöt omistivat liikekeskusten pysäköintitilat. Pysäköintitiloista oli asemakaavamääräysten perusteella osoitettu pysäköintipaikkoja liikekeskusten yhteyteen rakennettujen asuinhuoneistojen asukkaiden käyttöön.

Kauppa-KEYkeskus X:n pysäköintitilat omistava kiinteistöosa-KEYhtiö ja asunto-osa-KEYhtiöt olivat hallinnanjakosopimuksessa sopineet, että asunto-osa-KEYhtiöille osoitetut pysäköintipaikat olivat asunto-osa-KEYhtiöiden hallinnassa. Pysäköintiyhtiö teki asunto-osa-KEYhtiöiden kanssa sopimuksen pysäköintipaikkojen operoinnista ja veloitti paikkojen ylläpidosta aiheutuneet kustannukset näiltä yhtiöiltä. Pysäköintiyhtiön harjoittama toiminta oli tältä osin arvonlisäverolain 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua verollista liiketoimintaa.

Kiinteistöosa-KEYhtiö vuokrasi kauppa-KEYkeskus Z:n pysäköintitilat pysäköintiyhtiölle. Pysäköintiyhtiö edelleenvuokrasi pysäköintitilasta asemakaavassa osoitetut pysäköintipaikat asunto-osa-KEYhtiön asukkaille. Pysäköintiyhtiö ei luovuttanut asuin- tai muita tiloja asukkaille. Pysäköintiyhtiön harjoittama toiminta oli tältä osin arvonlisäverolain 29 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua verollista pysäköintitoimintaa.

Keskusverolautakunnan ennakkoratkaisu ajalle 11.2.2015 – 31.12.2016.

Arvonlisäverolaki 1 § 1 momentti 1 kohta, 27 § 1 momentti, 28 § 1 momentti, 29 § 1 momentti 5 kohta
Yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä annettu neuvoston direktiivi 2006/112/EY 135 artikla 1 kohta 1 alakohta ja 2 kohta b alakohta
Euroopan unionin tuomioistuimen

tuomiot asioissa C-428/02, Marse-
lisborg ja C-173/88, Henriksen

KHO:2016:39

**Arvonlisävero – Kiinteistöön
kohdistuvan oikeuden luovutta-
minen – Pysäköintitoiminta –
Pysäköintipaikan luovuttaminen
– Pysäköintipaikan hallintoai-
keus hallinnanjakosopimuksen
nojalla – Liikehuoneiston luovu-
tukseen liittyvä pysäköintipai-
kan luovuttaminen**

Samalla tontilla sijaitsevaan raken-
nuskohteeseen rakennettiin kolme
asunto-osakeyhtiötä ja yksi kiin-
teistöosakeyhtiö. Yhtiöt sopivat
tontin ja rakennuskokonaisuuden
hallinnan jaosta hallinnanjakoso-
pimuksessa. Yhtiöiden asemakaa-
van mukaiset pysäköintipaikat oli
osoitettu rakennuskokonaisuuden
pysäköintitiloihin rakennetusta ro-
bottiparkkijärjestelmästä. Pysä-
köintitilat ja robottiparkin omisti
kiinteistöosakeyhtiö. Hallinnanja-
kosopimuksessa oli sovittu asun-
to-osakeyhtiöiden pysyvistä käyt-
töoikeudesta robottiparkista osoi-
tettuihin paikkoihin. Asunto-osa-
keyhtiöt maksoivat näiden paikko-
jen osalta kuukausittaisen käyttö-
oikeuskorvauksen kiinteistöosake-
yhtiölle.

Koska asunto-osakeyhtiöllä oli
pysyvä oikeus käyttää robottipar-
kista pysäköintipaikkoja hallin-
nanjakosopimuksen perusteella,
kiinteistöosakeyhtiön toiminta ei
tältä osin ollut arvonlisäverolain
29 §:n 1 momentin 5 kohdassa tar-
koitettua verollista pysäköintitoi-
mintaa, vaan lain 27 §:ssä tarkoitet-
tua kiinteistön kohdistuvan oikeu-
den verotonta luovuttamista.

Kiinteistöosakeyhtiö vuokrasi
pysäköintioikeuksia myös siltä lii-
kehuoneistoja vuokraaville tahoille.
Pysäköintioikeuden luovuttaminen
liittyi liikehuoneiston vuokrauk-
seen, joten kiinteistöosakeyhtiön
toiminta ei myöskään tältä osin ol-
lut arvonlisäverolain 29 §:n 1 mo-
mentin 5 kohdassa tarkoitettua ve-
rollista pysäköintitoimintaa, vaan
lain 27 §:ssä tarkoitettua kiinteis-
töön kohdistuvan oikeuden vero-
tonta luovuttamista. Äänestys 3–2.

Arvonlisäverolaki 1 § 1 momentti
1 kohta, 27 § 1 momentti, 28 § 1 mo-
mentti, 29 § 1 momentti 5 kohta
Yhteisestä arvonlisäverojärjestel-
mästä annettu neuvoston direktiivi
2006/112/EY 135 artikla 1 kohta

1 alakohta ja 2 kohta b alakohta
Euroopan unionin tuomioistuimen
tuomiot asioissa C-428/02, Marse-
lisborg ja C-173/88, Henriksen

KHO:2016:40

**Arvonlisävero – Kiinteistöön
kohdistuvan oikeuden luovutta-
minen – Pysäköintitoiminta –
Satamatoiminta – Venepaikan
luovuttaminen – Osakeomistuk-
sen tuottama oikeus venepaik-
kaan**

Yhtiö ylläpiti pienvenesatamaa. Yhtiön osake oikeutti yhden venepai-
kan hallintaan pienvenesatamassa.
Yhtiö veloitti osakkaaltaan vastik-
keen, joka sisälsi venepaikan lisäksi
muun muassa sähkön, veden, jäte-
huollon, satama-alueen vartioinnin
sekä sen varmistamisen, että laiturit
olivat kaikilta osin kunnossa ja ve-
neilijöiden käytössä.

Koska yhtiön osakkaalla oli oikeus käyttää kiinteistöä, siis vene-
paikkaa, omistusoikeutensa perus-
teella, yhtiön toiminta ei tältä osin
ollut arvonlisäverolain 29 §:n
1 momentin 5 kohdassa tarkoitet-
tua verollista pysäköintitoimintaa
nassa tapahtuvaa pysäköintipai-
kan tai 6 kohdassa tarkoitettua sa-
taman luovuttamista, vaan lain
27 §:ssä tarkoitettua kiinteistöön
kohdistuvan oikeuden verotonta
luovuttamista. Äänestys 3–2.

Arvonlisäverolaki 1 § 1 momentti
1 kohta, 27 § 1 momentti, 28 § 1 mo-
mentti, 29 § 1 momentti 5 ja 6 koh-
dat ja 43 §

Yhteisestä arvonlisäverojärjestel-
mästä annettu neuvoston direktiivi
2006/112/EY 135 artikla 1 kohta
f alakohta ja 1 alakohta sekä 2 kohta
b alakohta

Euroopan unionin tuomioistuimen
tuomio asiassa C-428/02, Marselis-
borg

KHO:2016:41

**Arvonlisävero – Verovelvolli-
suus – Kiinteistön käyttöoikeu-
den luovuttaminen – Verovelvol-
liseksi hakeutuminen – Pysä-
köintilaitos – Vähennykseen
oikeuttava käyttö – Jatkuvuus –
Vähennysoikeus**

Kaupunki omisti kiinteistöosake-
yhtiön, joka oli rakennuttanut py-
säköintihallin. Yhtiö vuokrasi py-
säköintihallin kaupungille. Kau-
punki ryhtyi harjoittamaan pysä-

köintihallissa pysäköintitoimin-
taa. Kaupunki vuokrasi pysäköin-
tihallista 45 nimeämätöntä paik-
kaa kaupunginteatterissa työs-
kenteleville työntekijöilleen, jotka
saivat käyttää pysäköintipaikkoja
silloin, kun he olivat työpaikalla.
Muuna aikana pysäköintihalli oli
kokonaisuudessaan kaupungin
verollisen pysäköintitoiminnan
käytössä.

Kaikkia pysäköintilaitoksen py-
säköintipaikkoja käytettiin jatku-
vasti vähennykseen oikeuttavaan
arvonlisäverolliseen toimintaan.
Kiinteistöosakeyhtiöllä oli arvon-
lisäverolain 30 §:n nojalla oikeus
hakeutua kiinteistön käyttöoikeu-
den luovuttamisesta arvonlisäve-
rovelvolliseksi koko pysäköinti-
hallin osalta. Kiinteistöosakeyhtiöllä oli näin ollen arvonlisävero-
lain 102 §:n nojalla oikeus vähen-
tää pysäköintihallin rakentamis- ja
muihin kustannuksiin sisältyvät
arvonlisäverot kokonaisuudes-
saan.

Keskusverolautakunnan ennak-
koratkaisu ajalle 28.5.2014 –
31.12.2015. Äänestys 4–1.
Arvonlisäverolaki 27 § 1 momentti,
28 § 1 momentti, 29 § 1 momentti
5 kohta, 30 § 1 momentti ja 102 §
1 ja 2 momentti

KHO:2016:42

**Ennakkonpidätys – Matkakustan-
nusten korvaus – Erityisala –
Liikkuva työ – Asfaltointiala**

Asfaltointipalveluita tarjoava yri-
tys oli pyytänyt Verohallinnon en-
nakkoratkaisua siitä, tuliko sen
työntekijälle maksetuista matka-
kustannusten korvauksista tehdä
ennakkonpidätys. Yrityksen työ-
kohteet olivat lyhytkestoisia oma-
kotitalojen ja teollisuushallien pi-
hojen asfaltointitöitä sekä tie- ja ka-
tualueiden korjauksia ja uusimisia.
Asfaltointityöntekijöillä oli kol-
mesta viiteen työkohdetta päiväs-
sä. Yritys oli vuonna 2013 perusta-
nut oman asfalttiaseman. Asfaltti-
asemalla säilytettiin asfaltointiin
käytettävää kalustoa ja työvälinei-
tä ja annettiin aluksi päivittäin työ-
päivän alkaessa työmääräykset
työntekijöille, vaikkakin ne nykyi-
sin annetaan yleensä sähköisesti.

Asfaltointityöntekijällä oli usei-
ta työkohteita päivittäin ja asfal-
tointityöntekijä haki työssä käytet-
tävät laitteet ja työkalut asfalttiasema-
lta. Hallinto-oikeus katsoi, että

asfaltointityöntekijä ei työskennellyt niin sanotulla erityisalalla, vaan hän teki niin sanottua liikkuvaa työtä. Työntekijälle katsottiin muodostuvan varsinainen työpaikka asfalttiasemalle. Työntekijälle päivittäisistä asunnon ja asfaltointikohteen tai asfaltointiaseman ja asfaltointikohteen välisistä matkoista maksettavat päivärahat olivat verovapaata tuloa siltä osin kuin ne täyttivät Verohallinnon verovapaasta matkakustannusten korvauksista annetun päätöksen edellytykset. Korkein hallinto-oikeus ei muuttanut hallinto-oikeuden päätöstä.

Tuloverolaki 71 § ja 72b §:n 2 momentti

KHO:2016:45

Ennakkoperintä – Tulontasaus – Korvaus perusteettomasta irtisanomisesta

A:n entinen työnantaja oli tuomittu suorittamaan A:lle perusteettoman irtisanomisen perusteella työsopimuslain 12 luvun 2 §:n mukainen korvaus, jonka määräksi oli vahvistettu A:n 16 kuukauden palkkaa vastaava määrä. Korvauksen ei katsottu kertyneen tuloverolain 128 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla kahdelta tai useammalta vuodelta. A:n ennakkoperinnässä ei siten tullut ottaa huomioon korvauksen osalta toimitettavaa tulontasautusta. Verovuoden 2013 ennakkoperintä. Äänestys 4–1.

Tuloverolaki 128 § 1 ja 2 momentti
Työsopimuslaki 12 luku 2 § 1 ja 2 momentti sekä 3 § 1 momentti 1 kohta ja 2 momentti

KHO:2016:49

Henkilökohtaisen tulon verotus – Luovutustappio – Pääomalai-

nan menetyks – Konkurssi – Osakkeen hankintameno

A oli omistanut B Oy:n osakkeita. A oli osakkeenomistajan asemassa antanut yhtiölle pääomallainaa vuosina 2007 ja 2009. Vuoden 2007 pääomallainaa oli annettu, koska yhtiö oli tarvinnut osakkeenomistajiltaan rahoitusta osakekauppaa varten. Vuoden 2007 pääomallainasopimuksen mukaan laina oli ollut vakuudeton ja viimesijainen yhtiön konkurssissa. Lainan tai korkojen takaisinmaksu oli lisäksi sovittu sallituksi vain silloin, kun vapaan oman pääoman ja kaikkien pääomallainojen määrä maksuhetkellä oli ylittänyt viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistettavan tai sitä uudempaan tilinpäätökseen sisältyvän taseen mukaisen tappion määrän.

B Oy oli asetettu konkurssiin vuonna 2010. Verovuodelta 2010 toimitetussa verotuksessa oli katsottu, että A:lle oli kertynyt konkurssiin asettamisen vuoksi verotuksessa vähennyskelpoinen luovutustappio. Luovutustappion määrää vahvistettaessa A:n omistamien B Oy:n osakkeiden hankintameno oli luettu A:n osakkeista maksaman kauppahinnan lisäksi vuonna 2009 annetun pääomallainan määrä. Vuonna 2007 annetun pääomallainan osalta asiassa oli katsottu, että kyseessä oli tavallisen lainasaatavan verotuksessa vähennyskelpoton menetyks.

Korkein hallinto-oikeus katsoi vuonna 2007 annetun pääomallainan ehdot huomioon ottaen, että pääomallainaa oli A:n B Oy:öön tekemä lisäsijoitus. Tämän vuoksi pääomallainan määrä oli lisättävä A:n omistamien B Oy:n osakkeiden hankintameno, kun A:lle kertyneeksi katsotun luovutustappion määrää vahvistettiin. Verovuosi 2010.

Tuloverolaki 46 § 1 momentti (728/2004) ja 50 § 1 momentti (1410/2010) sekä 3 momentti 3 kohta (980/1999)

KHO:2016:50

Elinkeinotulon verotus – Mene-tyksen vähennyskelpoisuus – Myyntisaaminen – Varsinaisesta suoritetuotannosta kertynyt saattava – Myyntituottojen korjauserä – Yli vuoden ikäinen saaminen

A Oyj oli toimittanut vuonna 1995 toimintansa aloittaneelle tytäryhtiölleen teollisessa valmistuksessa tarvittavia tuotteita, mistä A Oyj:lle oli kertynyt saamia. Saamia oli A Oyj:n kirjanpidossa käsitelty koko ajan myyntisaamisina. Kun vuoden 2009 aikana A Oyj:lle kävi selväksi, ettei tytäryhtiö kykene muuttamaan toimintaansa kannattavaksi ja siten selviytymään ostoveloistaan, saamia oli kirjattu alas. Alaskirjatut saamiset olivat kertyneet vuosilta 2005–2008.

Tuotteiden tytäryhtiölle myyneistä kertyneet saatavat olivat A Oyj:n varsinaisesta suoritetuotannosta syntyneitä saatavia. Saatavia vastaava määrä oli tullut kirjata A Oyj:n tuloksi. Saatavia oli pidettävä myyntisaamisina. Kun saatavia ei tytäryhtiön tappiollisuuden vuoksi pystytty perimään, kyse oli myyntituottojen korjauseristä. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että A Oyj:llä oli elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 7 §:n ja 17 §:n 2 kohdan (717/2004) nojalla oikeus vähentää myyntisaamisten arvonalenemisia verovuoden 2009 veronalaisista elinkeinotoiminnan tuloistaan. Verovuosi 2009.

Laki elinkeinotulon verottamisesta 7 §, 16 § 7 kohta (717/2004, 1134/2005) ja 17 § 2 kohta (717/2004)